

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia września 2011 r.

**Pan
Grzegorz KMITA
Wójt Gminy Szczerców**

**LLO-4101-04-04/2011
P/11/148**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skontrolowała Urząd Gminy w Szczercowie, zwany dalej „Urzędem”, w ramach programu kontroli „Realizacja przez małe gminy zadań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej”, w latach 2007 – 2010 i I półroczu 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 29 sierpnia 2011 r. – Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania organów Gminy Szczerców na rzecz rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień, niemających jednak istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

1. W ocenie NIK, Gmina Szczerców w latach 2007-2010 była przygotowana organizacyjnie i finansowo do realizacji zadań z zakresu infrastruktury ściekowej. Rozwój tej infrastruktury był przedmiotem działań Rady Gminy, która w podejmowanych uchwałach w sprawie przyjęcia budżetu na kolejne lata zatwierdzała zadania, ujmowane w wieloletnich planach inwestycyjnych. Uchwały te uwzględniały budowę nowych sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach : Dubie (7.209,8,2 mb), Lubiec (2.516,5 mb), Magdalenów (1.457,1 mb) i Chabielice (2834,4 mb) wraz z czterema przepompowniami

¹ Dz.U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

ścieków i trzema oczyszczalniami ścieków oraz rozbudowę i modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków w Szczercowie łącznie z remontem istniejącej sieci kanalizacyjnej. Zadania te uwzględniono także w planie aglomeracji Szczerców, opracowanym w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Urząd, zgodnie z wymogiem art. 43 ust. 3c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne², przysyłał Marszałkowi Województwa Łódzkiego coroczne sprawozdania z realizacji zadań ujętych w KPOŚK, jednak czynności z tym związane wykonywano nierzetelnie. Ustalenia kontroli wskazują, że dane dotyczące poniesionych nakładów zawartych w tych sprawozdaniach za lata 2007-2010 były niezgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniach finansowych Rb-28S (sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych przez jednostki samorządu terytorialnego). Ponadto, dane te były niezgodne z wielkościami podawanymi w sprawozdaniach M-06 (sprawozdanie o wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych), w części dotyczącej długości istniejącej sieci kanalizacyjnej (oprócz danych za rok 2007). Przykładowo w 2008 r. w sprawozdaniu z realizacji zadań ujętych w KPOŚK wykazano, iż długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 36,4 km, natomiast w sprawozdaniu M-06 podano 39,9 km. Ponadto, wykazana wysokość poniesionych nakładów w tym roku na rozwój sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków wyniosła 1.997,7 tys. zł, a wg sprawozdania Rb-28S - 2.631,8 tys. zł. Przyczyną stwierdzonych rozbieżności pomiędzy ww. danymi – jak podał Pan Wójt w złożonym wyjaśnieniu – była omyłka podczas wypełniania sprawozdań, popełniona przez pracowników.

W analizowanym okresie planowane zadania inwestycyjne nie zostały w pełni zrealizowane, tym samym nie uzyskano zakładanych efektów ekologicznych i rzeczowych. Zmodernizowano i rozbudowano oczyszczalnię ścieków w Szczercowie oraz wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chabielice, co spowodowało, że w tym okresie odsetek ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej wzrósł o 3% i wyniósł 44,6% na koniec 2010 r. Zaznaczyć należy, iż z sieci wodociągowej korzystało w badanym okresie 99,8% ludności. Powodem tego był m.in. niski stopień realizacji inwestycji planowanych do zakończenia do 2012 r., tj. budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków w m. Dubie o wartości 8.798.695 zł. W 2011 r. na inwestycję tę wydatkowano tylko 124.305,52 zł, (co stanowi 1,4% planowanych środków) a na budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Południowej

² Dz.U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 ze zm.

w Szczercowie o wartości 540 tys. zł, do końca 2010 r. wydatkowano 18.450 zł (tj. 3,4% zaangażowania planowanych środków).

Przyczyną tak niskiego stopnia zaawansowania robót – jak podał Pan Wójt w wyjaśnieniu – był brak środków finansowych, umożliwiających pełną realizację przyjętych założeń planistycznych w tym zakresie.

2. Kontrola NIK ustaliła, że Urząd nie prowadził ewidencji posesji, posiadających bezodpływowe zbiorniki gromadzące nieczystości płynne oraz danych dotyczących ich pojemności i miejsc opróżniania. Obowiązek ten wynika z art. 3 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³.

Biorąc za podstawę ilość dostarczanej wody przez sieć wodociągową i równoważnik powstałych ścieków komunalnych oraz wielkości dowożonych ścieków transportem asenizacyjnym, bez udokumentowania sposobu utylizacji pozostawało od 72,1% (154,4 tys. m³) w 2007 r. do 35,9% (149,5 tys. m³) wytworzonych ścieków.

Zdaniem NIK, brak wiedzy w tym zakresie zarówno Pana Wójta, jak i pracowników Urzędu - gdzie mieszkańcy gminy odprowadzają ścieki - świadczy o niedostrzeganiu skali problemu i związanych z tym zagrożeń dla środowiska.

3. W ocenie NIK, w okresie objętym kontrolą Gmina, jako inwestor, realizowała zadania dotyczące infrastruktury ściekowej rzetelnie z zachowaniem obowiązujących przepisów w tym zakresie. Przed rozpoczęciem inwestycji uzyskano wszystkie wymagane prawem decyzje administracyjne. Inwestycje realizowano na podstawie aktualnych i kompletnych projektów budowlanych, spełniających wymagania art. 34 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴, oraz zgodnie z udzielonymi pozwoleniami na budowę. Gmina w związku z przebudową oczyszczalni ścieków, dysponowała pozwoleniem wodnoprawnym na szczególne korzystanie z wód, polegające na odprowadzaniu oczyszczonych ścieków komunalnych do rzeki Widawki, wydanym przez Starostę Bełchatowskiego, na okres do 31 grudnia 2013 r.
4. Gmina posiadała zawarte z wykonawcami umowy na roboty, dostawy i usługi, pozwalające wykonanie zaplanowanego zakresu rzeczowego zadań. Umowy zawierały m.in. postanowienia zabezpieczające interesy Inwestora, w tym dotyczące kar umownych, należytego wykonania przedmiotu umowy oraz gwarancji, co stwarzało warunki do zapewnienia odpowiedniej jakości zadań objętych kontrolą. Urząd, jak ustaliła kontrola NIK, przeoczył fakt wygaśnięcia w dniu 15 maja 2010 r. terminu polisy ubezpieczeniowej

³ Dz. U. z 2005 r. nr 236, poz. 2008 ze zm.

⁴ Dz.U. z 2006 r. nr 156, poz. 1118 ze zm.

stanowiącą gwarancję zabezpieczenia kontraktu na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Szczercowie, która powinna obejmować cały okres rękojmi wykonawcy robót. Powyższe uchybienie zostało naprawione w dniu 28 czerwca 2011 r. (w toku kontroli NIK) - wykonawca dostarczył do Urzędu przedmiotową gwarancję. Identyczna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do gwarancji wykonawcy przy budowie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chabielice, gdzie termin ważności polisy gwarancyjnej wygasł w dniu 30 września 2009 r., a nową polisę obejmującą okres gwarancji i rękojmi wykonawca dostarczył dopiero w dniu 14 lipca 2010 r. Zawarcie umów o wykonawstwo robót budowlanych i nadzór inwestorski poprzedzono każdorazowo przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (przetargi nieograniczone), zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵.

Inwestor, stosownie do przepisów art. 41 ust. 4 Prawa budowlanego, dopełnił obowiązku zawiadomienia organu nadzoru budowlanego o terminie rozpoczęcia robót budowlanych, co najmniej na 7 dni przed ich rozpoczęciem, załączając wymagane dokumenty. Kierownicy budów oraz inspektorzy nadzoru inwestorskiego posiadali wymagane uprawnienia budowlane w odpowiednich specjalnościach i ważne zaświadczenia o wpisie na listy członków właściwych izb samorządu zawodowego. Inspektorzy nadzoru inwestorskiego dokonywali sprawdzenia jakości wykonanych robót. Urząd dysponował dokumentacją potwierdzającą zastosowanie przez wykonawców robót, materiałów budowlanych spełniających obowiązujące wymagania jakościowe (aprobaty techniczne, certyfikaty bezpieczeństwa, atesty higieniczne, deklaracje zgodności). Gmina po zakończeniu rozbudowy oczyszczalni ścieków w Szczercowie, uzyskała pozwolenie na jej użytkowanie. Oddana do eksploatacji oczyszczalnia ścieków osiągnęła zakładane w dokumentacji projektowej efekty rzeczowe i ekologiczne zgodne z pozwoleniem wodnoprawnym.

5. W ocenie NIK, wykorzystanie środków publicznych przez organy Gminy Szczerców na realizację infrastruktury ściekowej było prawidłowe i gospodarne, a środki pochodzące z zewnątrz wykorzystano zgodnie z ich przeznaczeniem. Gmina Szczerców uzyskała na modernizację oczyszczalni ścieków w Szczercowie dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w wysokości 4.906,8 tys. zł. W związku z zawartymi umowami na dofinansowanie, wprowadzono w Urzędzie odrębne zasady rachunkowości, w tym przy wydatkowaniu środków z Unii Europejskiej. Podstawą do zapłaty wystawionych przez wykonawców faktur, były dokumenty potwierdzające zasadność takich zapłat

⁵ Dz.U z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

(zweryfikowane protokoły odbioru robót, dostaw i usług potwierdzone przez właściwych inspektorów nadzoru). W okresie objętym kontrolą Urząd nie zapłacił żadnych kar umownych dla wykonawców robót, dostaw i usług oraz nie kredytował wykonawców poprzez udzielanie im zaliczek.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych na gromadzenie nieczystości płynnych,
- rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań ujętych w KPOŚK.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta – w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.